

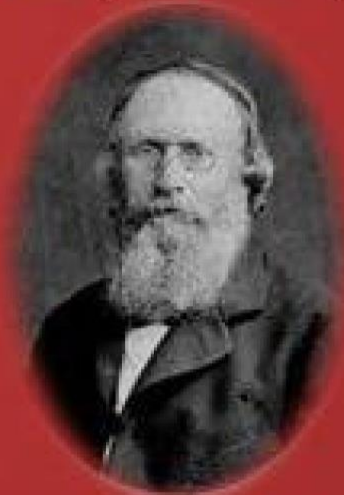
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут права

Кафедра теорії та історії права та держави

Асоціація українських правників

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи

**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ПЕРСОНАЛЯХ
ЙОГО ВИКЛАДАЧІВ ТА ВЧЕНИХ**

Збірник матеріалів

щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції

*«Творча спадщина професора Олександра Кістяківського (1833-
1885): історико-теоретичні та сучасні проблеми розвитку
юридичної науки»*

м. Київ, 22 листопада 2024 року

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут права

Кафедра теорії та історії права та держави

Асоціація українських правників

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи

**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА В ПЕРСОНАЛЯХ ЙОГО ВИКЛАДАЧІВ
ТА ВЧЕНИХ**

Збірник матеріалів

*щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої творчій спадщині професора Олександра
Кістяківського (1833-1885): історико-теоретичним та
сучасним проблемам розвитку юридичної науки»*

Київ

2024

Арсеній Лобач. <i>«Історико-правові перспективи Української гетьманської держави (Війська Запорозького) за Гадяцькою угодою 1658 року»</i> ······	177
Вікторія Кириленко. <i>«Філософсько-правова спадщина Б. Кістяківського»</i> ······	182
Нікіта Моміт. <i>«Політична діяльність Миколи Міхновського як члена Української Центральної Ради»</i> ······	192
Богдан Пашківський. <i>«Зарубіжний досвід декомунізації та денацифікації: його значення для України»</i> ······	197
Артем Сафонов. <i>«Спадкове право у «Правах, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р.»</i> ······	200
Марія Стефанова. <i>«Дослідження ідентичності української нації за працями Михайла Максимовича»</i> ······	204
Юрій Багрій. <i>«Ідея єдності права та мораль в творчості українських мислителів кінця XIX – поч. XX ст.»</i> ······	210
Резолюція ······	214

[bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005098](http://bin.ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005098).

4. Мірчук П. Микола Міхновський. Апостол Української державності. Філадельфія: Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. 1960. 136 с. <https://ukrnationalism.com/the-nationalistmovement/book/history-book/1528-p-mirchuk-mykola-mikhnovskyi-apostolukrainskoi-derzhavnosti.html>.
5. Ткаченко М., Петасюк О. Громадська та політична діяльність Миколи Міхновського. Молодий вчений, 2023. № 3. С. 24-27. <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5773/5648>.

Богдан Пашківський,

студент II курсу денної форми навчання (магістратура)

Полтавський університет економіки і торгівлі

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Галина Лаврик

Зарубіжний досвід декомунізації та денацифікації: його значення для України

Зарубіжний досвід декомунізації та денацифікації – важливе джерело розуміння викликів, які стоять на шляху України у процесі подолання тоталітарного минулого. Наша держава, для якої внаслідок її історичної спадщини та поточного конфлікту з росією актуальні як питання декомунізації, так і денацифікації, має сформувані розуміння цих практик і їх потенційного

впливу на національну ідентичність, суспільну єдність і демократичний розвиток. У цьому напрямку основними аспектами мають стати не тільки перетворення у публічному просторі, але й зміна колективної пам'яті, впровадження якої має відбуватись шляхом законодавчих ініціатив та культурних програм.

Досвід декомунізації та денацифікації зарубіжних країн, безумовно, може бути покладений в основу здійснення цих процесів в Україні. Саме тому метою цього дослідження є розгляд зарубіжного досвіду декомунізації та денацифікації з метою реалізації більш ефективної практики її здійснення в Україні як на сучасному етапі, так і в майбутньому.

Перший крок, який здійснюють країни на шляху до декомунізації та денацифікації, це прийняття відповідного законодавства. Шляхом аналізу наявного декомунізаційного законодавства країн Центральної та Східної Європи, а також колишнього СРСР, можна згрупувати ці країни за трьома групами [1].

До першої групи (Чехія, Польща, країни Балтії) належать країни, де декомунізація в тій чи іншій формі охопила всі чи більшість сфер суспільного життя. Результатом декомунізації стало засудження комуністичного режиму з можливою заборонаю використання комуністичної символіки, люстрацією колишніх чиновників, доступом до архівів комуністичних репресивних органів та наданням певного статусу особам, які боролися проти комуністичного режиму.

До другої групи належать країни, де декомунізація охопила лише певні сфери суспільного життя і обмежувалась при цьому заходами люстраційного характеру, розсекречуванням архівних матеріалів комуністичних репресивних структур та наданням доступу до них, заборонаю використання символіки комуністичного режиму тощо. До цієї групи можна віднести Німеччину та Албанію. У Німеччині так і не відбулося законодавчого закріплення визнання комунізму та комуністичної ідеології злочинними.

У Німеччині процес декомунізації був фактично зведений до відкриття архівних матеріалів служби державної безпеки колишньої НДР, процесу люстрації колишніх співробітників цієї служби та накладення заборони на використання символіки однієї із партій комуністичного режиму.

Нарешті, в країнах третьої групи процес декомунізації або не відбувся взагалі, або ж був суто формальним. До даної групи можна віднести такі країни, як Білорусь та інші колишні радянські республіки. До того, як в Україні було ухвалено закони про декомунізацію у 2015 році, наша держава теж входила у цю групу [1].

Іншими заходами декомунізації у зарубіжних країнах були: люстраційні заходи, заборона комуністичної символіки, зміна власних назв вулиць, перегляд та зміна освітніх програм, здійснення судових процесів над колишніми чиновниками, створення пам'яток жертвам репресій комуністичного режиму, розбудова громадянського суспільства та проведення інституційних реформ.

Зарубіжний досвід денацифікації можна найбільш вдало простежити на прикладі Німеччини після Другої світової війни, де денацифікація мала на меті викоринити нацистську ідеологію з усіх сфер суспільного життя – політики, законотворчості, освіти, культури тощо. Основними денацифікаційними заходами були: денацифікаційні судові процеси (Нюрнбернський трибунал), очищення адміністративного апарату, реформування освітньої сфери, заборона нацистської символіки, робота з колективною пам'яттю, використання культури та релігії з цією метою [2].

Досвід інших країн, зокрема Австрії та Італії, які також здійснили аналогічні процеси денацифікації, є дещо відмінним від Німецького. Зокрема, у Австрії застосовувалась амністія до окремих категорій колишніх нацистів, а в Італії були спроби очищення політичних та культурних структур від нацистських елементів.

Отже, для України зарубіжний досвід декомунізації та денацифікації може бути надзвичайно корисним, адже ряд провідних країн мають успішну практику їх здійснення шляхом впровадження глибоких реформ у суспільно-політичній сфері. Саме ці країни можуть поділитись досвідом успішної та швидкої відмови від негативної історичної спадщини минулого та формування нових демократичних політик з «чистого листа». Незважаючи на більш складну та неоднозначну ситуацію в Україні, де народу та владі знадобилось значно більше часу для того, щоб зрозуміти важливість та необхідність відмовитись від історичної пам'яті комуністичного та націоналістичного тоталітарних режимів, та занадто тривалі процеси декомунізації та денацифікації, все ж таки, їх було розпочато і вони мають завершитись, щоб наша держава змогла формувати свою нову демократичну політику з «чистого листа».

Література:

1. The «Decommunisation» Process and the Crisis of the Church in Poland (ARI). Barlinska, 2023. URL: <http://surl.li/uxmzjw>. (дата звернення: 20.10.2024).
2. Котубей-Геруцька О. Концтабори у кіно, перепоховання закатованих, провина: як відбувалася денацифікація Німеччини після Другої світової. *Суспільне культура*, 2024. URL: <http://surl.li/ibuyty>. (дата звернення: 20.10.2024).

Артем Сафонов,

студент I-го курсу денної форми навчання(бакалаврат)

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Петро Захарченко